

דברי תורה וחינוך

א סילת פלפול

נשא | הרב איתמר אלדר

ראש בית המדרש ישיבת ההסדר אורות שאול

שני טפחים באמצע – דבקות בה'

בס"ד

מדרש נפלא, מספר לנו על אופן נתינת הלוחות למשה:

א"ר ברכיה הלוחות היו ארכן ששה טפחים כביכול היו ביד מי שאמר והיה העולם שני טפחים ובידו של משה שני טפחים ושני טפחים היו מפרישין בין יד ליד [...] (מדרש רבה שמות פרשה כח פסקה א)

על מדרש זה כותב המהר"ל את הדברים הנפלאים הבאים:

ולכך אמר כי הלוחות היו טפחיים ביד של הקב"ה, וטפחיים בידיו של משה, וטפחיים ריוח באמצע, ודבר זה הוא החבור הגמור והדיבור הגמור שיש לישראל עם הקב"ה, כי על ידי התורה יש לישראל דביקות אל הקב"ה. ואילו עדיין לא ניתנו הלוחות, הרי אין כאן החבור, כיון שלא ניתנו עדיין הלוחות, ואין לישראל עדיין החבור. ואם כבר ניתנו הלוחות, הרי כבר ניתנו הלוחות, ואין כאן דביקות של השם יתברך, כי עיקר הדביקות כאשר נותן להם, בזה מתחבר להם. אבל כאשר היו טפחיים ביד הקב"ה, וטפחיים ביד משה שמקבל התורה לישראל, וטפחיים חלק, זהו החבור הגמור. כי אלו שני טפחיים חלק אשר ביניהם - משותף בו הנותן והמקבל יחד, דכך קיימא לן (בבא מציעא ז.) שנים אוחזים בטלית, זה נוטל עד שידו מגעת, וזה נוטל עד שידו מגעת, והשאר חולקין אותו ביניהם, כאילו הם שותפין, וזהו החבור והשותף הגמור. ואי אפשר שיהיה מעלה יותר עליונה כמו זאת, כי על ידי התורה שהיה השם יתברך נותן לישראל, וישראל הם המקבלים, לכך התורה היא אמצעי לעשות חבור ודביקות גמור. ואילו היה חלק ביד הקב"ה, וחלק בידי של משה, היה הדבר הזה כאילו היה כאן חלוק, כי יש מן התורה שהוא שייך אל השם יתברך, ויש שהוא שייך אל המקבל. וכאשר יש כאן טפחיים חלק ביניהם, דבר זה הוא חבור אל השם יתברך ואל ישראל, זה הוא חבור גמור, והיא המעלה היותר עליונה, ואז היה גובר בהם השטן לבטל מהם המעלה הזאת (נצח ישראל ב')

המהר"ל קובע בדבריו שתי קביעות:

האחת, כי הרגע הזה שבו אחזו משה, והקב"ה כביכול, בלוחות הוא הרגע הנשגב ביותר של המעמד, יותר מרגע לפני בו היו הלוחות בידיו של ה' יתברך, ואף יותר מן הרגע שבו ניתנו הלוחות בידי ישראל. כבר על אמירה זו, יש לתמוה, שהרי תכלית נתינת תורה הוא בנתינתה. לכאורה, רגע המסירה הוא חשוב אך הוא טפל ואמצעי לאותו הרגע שבו היו הלוחות בידי משה ועוד יותר – בידי ישראל.

מדוע דווקא הרגע הזה מרומם ונשגב ביותר?

השנייה, היא כי אופן החזקת הלוחות, כלומר טפחיים בידי האחד, וטפחיים בידי השני וטפחיים רווח באמצע, מלמדת על הקרבה והחיבור הגבוהים ביותר, אף יותר מנתינת שאופן מסירתה היה החזקה של כל אחד מן הצדדים בשלושה טפחים מלאים, כשאין שום מרווח ביניהם.

וגם על קביעה זו יש לתמוה, שהרי ניתן היה להעלות על הדעת את ההיפך הגמור, ששני הטפחים רווח באמצע נועדו לייצר ריחוק מחיצה ורווח בין ידו של הקב"ה, כביכול, לבין ידו של משה, שהרי עם כל הכבוד למסירת התורה, עדיין צריך להישמר מרווח ודיסטנס בין הקב"ה לבין נציגם של בני האדם, משה רבנו, גבוה ככל שיהיה.

נראה שתשובתו של המהר"ל לשתי השאלות אחת היא. המהר"ל קובע כי מסירתה של התורה איננה העברת אינפורמציה ותוכן מהקב"ה לישראל. או שמא נאמר אינה בעיקר העברת אינפורמציה. מסירת התורה הינה חידוש שבו יכולה להתרחש דבקות התקרבות וקשר בין בשר ודם לבין מלך מלכי המלכים. התורה היא מדיום לחיבור ולקרבה, ולא רק מדיום להעברת תכנים. המהר"ל מעביר את מוקד מסירת התורה מן התכנים, שהם הם הדרך להגיע אל הדבקות, אל הדבקות עצמה, אל הקשר והקרבה. הרגע המבטא יותר מכל את תכליתה של התורה, הוא הרגע שבו ניתן לראות בחוש את החיבור בין הקב"ה לבין נציגם של ישראל – משה. על כן רגע המסירה הוא הרגע המרומם בהיותו מבטא בעומקו את התכלית של התורה – חיבור.

משל לתמונה החשובה ביותר באלבום התמונות של כל חתונה – רגע מסירת הטבעת. הטבעת איננה צריכה להיות מהודרת, ואף נאסר להניח עליה אבנים טובות. מעבר לסיבה ההלכתית ניתן לומר כי תכלית מסירת הטבעת איננה מתנת הטבעת עצמה, אלא החיבור, ועל כן תמונה זו של האצבע המושטת מן העבר האחד, והיד עם הטבעת המושטת מן העבר השני ורגע החיבור ביניהן הוא הרגע הנשגב.

כך ממש גם לגבי הטפחיים באמצע. לו היו מחזיקים הקב"ה ומשה כל אחד בשלושה טפחים, למראית עין הקרבה בין הידיים גדולה יותר, אך היא משמרת מצב בו יש חלק של הקב"ה ויש חלק של ישראל. שני הטפחים באמצע הם האפשרות והפוטנציאל ליצירה משותף של הקב"ה וישראל יחדיו (במקום אחר, מובא שהטפחיים שאוחזו ה' הם התורה שכתב, והטפחיים שאוחזו משה הם שכלם ומחשבתם של ישראל, והטפחיים באמצע הם התורה שבעל פה – יצירתם המשותפת של הקב"ה וישראל).

אם כן, המהר"ל מבקש להנכיח במעמד הר סיני את החיבור והדבקות שהתורה מהווה. וזהו עיקר החידוש של מתן תורה. יש לכך השלכות על התודעה המלווה את לומד התורה. כשאדם ניגש ללמוד תורה אין הוא עושה זאת רק כדי לצבור ידע, לדעת את מה שהקב"ה אמר לנו, לדעת מה עליו לעשות – אם כי יש מקום חשוב וראוי גם לכל המטרות הללו. אך אולי המטרה העיקרית בבוא האדם ללמוד תורה היא להידבק בה', לחוש קרבה, התקשרות, נגיעה, שותפות.